

Ramazan, Şevval ve Zilhicce Hilali Konusunda

TARİHE BİR NOT ve ŞAHİTLİK GÖREVİM...

Her Ramazan ayı yaklaşırken ve Hac vecibesinin ifa edildiği zilhicce ayının ilk günlerinde, Arafat vakfesi vesilesiyle “Hilalin görülmesi” Ru’yeti Hilal konusu müslümanların gündeminde yer alan tartışmalardan biridir.

Hilalin görülmesiyle Ramazan orucuna başlamak ve yine hilalin görülmesiyle Şevvalin ilk günü bayram yapmak Peygamberimizin (s.a.s) emri olduğu herkesçe bilinen ve kabul edilen bir gerçektir.

Konunun tartışılan tarafı, ilmi verilere dayanarak hazırlanan takvimlerde belirtilen Ramazan ve bayram günleriyle hilali gözetleyip, görüldüğünde duyurulan günün farklılık arzemesi halinde Müslümanların kafasında oluşturulan tereddütlerdir.

Bir tarafta ilmi sonuçların kesinliği ve tartışma kabul etmeyeceğini savunanlar, diğer tarafta Peygamberimizin emrettiği usule göre hilalin görüldüğü duyurusuna uymanın doğruluğuna inananlar. Hatta daha ileri gidip, ilme ters düşen görme iddialarını yalan ve yanıltma gerekçesiyle aşağılayanların yanında, hilalin görüldüğü duyurusuna rağmen oruç tutmaya başlamayan veya bayram yapmayıp oruç tutmaya devam edenleri, sünnete itibar etmeyen modernistler olarak değerlendirenlerin varlığını biliyor ve görüyoruz.

İlahiyat mezunu ve uzun yıllardan beri Mekke’de ikamet etme durumunda olan bir araştırmacı olarak bu konuyu rahmetli Prof.Dr.Esad COŞAN ve muhterem hocamız Prof.Dr.Hayrettin KARAMAN Bey’le Mekke-i Mükerre’de müzakere ve değerlendirme imkanım oldu. Her iki hocamızda Türkiye’deki uygulamaya sıcak, Suudi Arabistan’daki uygulamaya tereddütle yaklaşıyorlardı. Bu iki ülkeyi, iki farklı değerlendirmenin sembolik öncüsü kabul ederek hararetli ve uzun tartışmaların içinde yer almış, her iki tarafın düşünce ve gerekçelerini defalarca dinlemiş bir kişi olarak, bilgi, birikim ve müşahadelerimiz ışığında konuya ilmi ve samimi bir anlayışla yaklaşan ve Mekke Üniversitesinde doktora çalışması yapan bir grup arkadaşla hilal gözetleme gayretlerimizin 1986 – 1987 yıllarındaki sonucunu bu hocalarla paylaştık. Bizim fiili tesbit ve müşahadelerimizi dinleyen Hayrettin Karaman Hocamız: Bu tartışmada netice almak istiyorsak İslam Ansiklopedisinde çalışan ve konunun uzmanı kabul edilen Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından da itibar gören Emekli Albay ve Diyanet İşleri Başkanlığı Vakit Hesaplama Şubesi Eski Müdürü Arif Hikmet Çöklü Bey’le görüşüp tartışmam gerektiğini, onu ikna etmemiz halinde kendisinin ikna olabileceğini bildirerek tartışmamızı noktalamıştı.

Aradan bir müddet geçtikten sonra İstanbul’a izine geldiğimde muhterem Hayrettin Karaman hocamızın tavassutu ile anılan emekli albayı ziyaret ettim. Zikredilen yıllarda bayram hilalini nasıl gördüğümüzü, birinde bir gün, diğerinde iki gün sonra Türkiye’de bayram yapılmış olması sebebiyle Müslümanların bayram günlerinde oruç tutma durumunda kalmalarını anlatmaya

çalışırken, belgelerimi sunmama fırsat bırakmadan: “ Evet bahsettiğiniz o iki yılda Türkiye’de biz hata yaptık Suudi Arabistan’dan hilalin görülmesi doğrudur. Mesele ilmin yanılması değil, hilalin kavuşma anıyla, dünyadan görölme anı konusundaki hatalı değerlendirmeden kaynaklanmaktadır. Bu yanılmayı ben zamanın Diyanet İşleri Başkanı’na bildirdim; fakat takvimlerden farklı bir bayram günü duyurmanın bazı sıkıntılara yol açabileceği endişesiyle Diyanet İşleri Başkanlığı sessiz kalmayı tercih etti.” Mealindeki ifadelerle bana hak verince şaşırdığımı gizleyemedim. Kendisinden bu düşüncelerini Hayrettin KARAMAN hocamıza da iletmesini talep ederek yanından ayrıldım.

Yaşadığım ve şahit olduğum bu gerçekleri, henüz diğer şahitleri hayatta iken yazıya döküp yayınlamayı bir görev ve sorumluluk kabul ettiğim için daha fazla geciktirmeyi doğru bulmadım. Bununla beraber Suudi Arabistan’daki uygulamada hata yapılmadığını veya yapılmayacağını da asla söylemek istemediğimi net bir şekilde ifade etmem gerekiyor. Nitekim iki binli yılların başında Ru’yeti Hilal konusunda Suudi Arabistan’da da iki yıl hatalı uygulama yapılmış ve hata anlaşılınca kamuoyuna duyurularak eksik kalan günlerin kaza edilmesi gerekliliği hatırlatılmıştır. Bir defasında ramazan hilali görölmeyince şaban otuza tamamlanmış ve ramazan ayına bir gün geç başlanmıştı. Daha sonra ramazanın sonunda şevval hilali görölmüş ve Ramazan 28 gün olarak gerçekleştiği anlaşılınca hata kesinleşti ve ramazana bir gün erken başlayanların isabetli hareket ettiği ortaya çıktı. Bayram duyuruları yapılırken bu hata da ilan edildi ve Suudi Arabistan duyurularına uyarak Ramazana bir gün geç başlayanların, o günü kaza etmeleri istendi. Benzer durumun bir defa daha vuku bulduğuna da şahit olmuştuk. Bu durumda her iki tarafında hata yapabileceğini kabul ediyorsak, dinini yaşamakta hassas ve duyarlı davranan Müslümanların nasıl hareket etmesi gerektiğini de ifade etmemiz lazım. Bizim kanaatimize göre :

İlim ve teknolojiden yararlanarak Peygamber (s.a.s) talimatı olan Ru’yeti hilal, hilali gözetleme görevini bir örf olarak bütün Müslümanlar yaşayıp sürdürmelidir. Yıllık takvimlerin yapılmasına dayanak olan bilgileri dünyada sayılı olan devletlerin ürettiği ve aralarında İslâmî vecibelerle ilgili değerlendirme hassasiyeti taşıyanlar olmadığına göre sadece takvim bilgisine dayanıp güvenmek yeterli değildir. Nitekim farklı ülkelerin ürettiği takvim bilgilerine göre hicri ay başlangıç ve bitişleri farklılık arz edebildiği Suudi Arabistan ve Türkiye’de kullanılan takvimlere bakıldığında da görülecektir. Hilalin kavuşma anı konusunda mutabakat sağlandığı halde, dünyadan ne kadar zaman sonra görülebileceği ülkelere göre farklılık arz edebilmektedir. Yaşanan ihtilaflar da işin bu boyutu ile ilgilidir. Suudi Arabistan’da hilali gözetleme anlayışı örf olarak yaşamakta ve yaşatılmaya çalışılmaktadır. Dolayısıyla takip edilen usul, yeteri kadar titiz davranılmasada doğrudur. Bizde ise usul doğru olmadığı gibi uygulamada da gereken titizlik ve hassasiyet gösterilmemektedir.

Netice Olarak :

- 1- Türkiye’de Ru’yeti hilal konusunda hata yapıldığının kesinleştiği, bu durumun kendilerine bildirildiği halde Diyanet İşleri Başkanlığının sessiz kalabildiği, dini bayramların veya

Ramazan ayı başlangıç gününün değiştirilmesi konusunda bazı çekinceler sebebiyle kendini aciz hissettiği bilinen bir vakiadır.

2- Hilal gözetleme sorumluluk ve geleneği Türkiye’de çok zayıf ve yetersiz hale düşürülmüştür. Diyanet İşleri Başkanlığı bu sorumluluk ve örfün yaşatılmasında gerekli hassasiyeti göstermediği gibi, gösterenlere karşı da teşvik edici davranmamaktadır.

3- Hilalin gözetlenmesi ve dünyadan görünmesine tabi olmak esastır ve Hz. Peygamber (s.a.s)’in sünnetine uygun olan da budur. Hilalin kavuşma anına itibar edilmesi doğru ve geçerli değildir. Hilalin dünyadan gözetlenmesinde bilim ve teknolojiiden istifade edilmesi faydalı ve gereklidir. Hilalin dünyadan görülebilmek vakitleri konusundaki farklı tespitlerin ihtilafa yol açmaması ve birliğin sağlanması için hilali gözetlemek en doğru ve sünnete uygun olan usuldür.

4- Din şovmenlerine karşı dikkatli, uyanık ve hassasiyetimizi muhafaza etme gayretinde olmayı sürdürmeli, İslâmî usul ve esasları kararlı bir şekilde takip ederek yaşamalıyız. İlim ve teknolojiiden istifade etmekten de uzak durmamalıyız. Ülkelerin farklı uygulamalarını değerlendirirken Kur’an, sünnet ve müctehid imamların görüşü dışında duygusallıkla, hislerimizle hareket etmemeliyiz. Kınayanların kınamasına aldırmandan doğru olana tabi olmalı ve yaşamalıyız. 23.08.2008

A.Ziya İBRAHİMOĞLU

Adres : Fevzi Paşa Cd. Eski Altay Sok.

No:5/A Yavuzselim – Fatih- İst.

Tel : 0212 5344241

Faks : 0212 5316313 e-mail : ahmetziya@haremeyn.com

NOT: BU YAZIDAN SONRA TAYYAR ALTIKULAÇ HOCA'NIN HATIRALARINI OKUDUM. KONUYA ÇOK GENİŞ BİR YER AYIRDIĞINI GÖRDÜM. AKTARDIKLARININ YAŞANAN GERÇEKLERİ YANSITMADIĞINI GÖRÜNCE ŞAŞIRDIM. HAYRETTİN KARAMAN HOCAMIZ İLE YENİDEN YAZIŞTIK. ACZİYET TAVRI SERGİLEYİP DİREK TAYYAR BEY İLE YAZIŞMAMI TAVSİYE EDİNCE YAZIŞMALARIMIZI TAYYAR BEY'E MAİL OLARAK ULAŞTIRDIM. SESSİZ KALMAYI TERCİH ETTİ.

" HATIRATLAR AYNA GİBİ OLMALI, SADECE GERÇEKLERİ YANSITMALIDIR "

İLKESİNE TERS BİR ŞEKİLDE YANLIŞ AKTARILAN VE GİZLENEN GERÇEKLERİN NEDEN GİZLENDİĞİNİ MERAK EDENLERE SADECE ŞU KADARINI SÖYLEMEKLE YETİNECEĞİM:

" RUYETİ HİLAL KONUSU ZANNEDİLDİĞİ GİBİ, YAZIP ÇİZENLERİN VE KONUŞANLARIN

YÖNLENDİRDİĞİ VE ŞEKİLLENDİRDİĞİ BİR KONU DEĞİLDİR. DİAŁOG PROJESİNİN ARKASINDA NASIL GİZLİ GİZEMLİ VE KARANLIK GÜÇLER, ELLER VARSA BU KONUNUN ARKASINDA DA AYNI VEYA BENZERİ GÜÇLER, ELLER VARDIR. "

ELİMDE DİREK VE MADDİ DEĞİL AMA, DOLAYLI VE MANEVİ DELİLLERİM VARDIR. DİLEYENLE KONUŞMAYA VE PAYLAŞMAYA HAZIRIM.

KONU HAKKINDA SAMİMİ OLARAK YAZIP ÇİZEN ARKADAŞLARA SAYGI DUYARIM. F.GÜLEN KONUSUNDA YANILANLARA, BU KONUDA DAHA İHTİYATLI VE DUYARLI DAVRANMALARINI, İLERİDE VİCDAN AZABI ÇEKMEMELERİ İÇİN, BİR GÖREV TELAKKISI İLE HATIRLATMAK İSTEDİM.

20/05/2017

Ahmet Ziya İBRAHİMOĞLU